

N:o 116.

Af herr **W. Waldén**, om ändring i beslutet om uppförande af riksdagshus och riksbankshus å Helgeandsholmen.

Riksdagens beslut af år 1888 om uppförande å Helgeandsholmens vestra del af två skilda byggnader, den ena för Riksdagen, riksgäldskontoret och justitieombudsmannens expedition och den andra för riksbanken, utgick uppenbarligen från det antagande, att båda dessa byggnader kunde inrymmas å holmen, utan att några berättigade kraf på byggnadernas ändamålsenlighet eller på ett efter platsens läge lämpadt ordnande af holmens återstående del vester om Norrbro behöfde efter sättas. Detta utgjorde dock blott ett antagande och kunde icke vara annat, enär Riksdagen valde ett alternativ, som i sista stunden framkastats utan närmare undersökning om möjligheten af dess genomförande. Också visade sig snart det af Riksdagen uppställda problemet olösligt. Det misslyckade resultatet af den allmänna pristäflan för detta byggnadsföretag bär derom ett ojäfaktigt vittnesbörd. Följden här af har åter blifvit, att, då efter pristäflan ett nytt byggnadsförslag uppgjordes, detta måste komma att i en väsentlig punkt afvika från Riksdagens beslut, i det att i stället för »två skilda byggnader» uppritats två med hvarandra sammanbyggda hus, något som, i förbigående sagdt, ingalunda synes mig hafva gjort byggnadsplanen mera antaglig.

Men äfven det sålunda modifierade förslaget led af väsentliga brister i afseende å så väl yttre som inre anordningar, enligt hvad den för dess granskning tillkallade utmärkte danske arkitekten tydligt visat. Huru vida den öfverarbetning af förslaget, som med anledning af etatsrådet Meldahls kritik egt rum, undanröjt några af de väsentligaste bland de gjorda anmärkningarna, känner jag icke; men att ej alla dessa anmärkningar fört till rättelser, tror jag mig kunna sluta deraf, att några af de påvisade bristerna, såsom beträffande de små ljusgårdarne,

den föreslagna gatan i Drottninggatans förlängning och bredden å kajen vid holmens vestra sida, icke kunna afhjelpas utan mycket genomgripande ändringar i det kritiserade förslaget.

Skulle åter, mot hvad jag sålunda måste tills vidare antaga, alla i det danska utlåtandet antydda rättelser af riksdagshuskomitéen anses böra iakttagas, följer deraf ingalunda, att Helgeandsholmen visat sig erbjuda en lämplig byggnadsplats för *både* riksdags- och bankhus. Derom har den tillkallade danske arkitektens omdöme aldrig inhemtats, efter hvad han upprepade gånger erinrat; och för den, som noggrant genomläser de i hans utlåtande förekommande reflexioner, som närma sig denna fråga, t. ex. den fordran, man bör ställa på slottets omgifningar, de tillernade byggnadernas jemförande med de nuvarande bofälliga husen å Helgeandsholmen och icke med ett byggnadsföretag af mindre dimensioner å holmen, samt slottets och de nya byggnadernas inverkan på hvarandra, måste det förefalla såsom högst sannolikt, att, om denna fråga stälts på etatsrådet Meldahl, han icke kommit att besvara den jakande, såsom riksdagshuskomitéen synes hafva antagit.

Berättigade tvifvel kunna således hysas i fråga om Helgeandsholmens lämplighet till byggnadsplats för både riksdags- och riksbankshus. Vid sådant förhållande föreställer jag mig, att Riksdagen vill låta sig angeläget vara att få denna fråga utredd, innan det blir för sent, och då en dylik utredning kan ske, utan att tiden för någondera byggnadens uppförande framflyttas, enär hofstallet icke lär kunna utrymmas förr än på våren 1894, har jag trott mig böra väcka förslag dels om undersökning, huru vida icke för endera byggnaden annan plats kan beredas, dels ock derom, att en svensk sakkunnig myndighet höres öfver byggnadsföretagen, innan deras utförande varder oåterkalleligen beslutadt.

I sakens närvarande skede synes det icke vara nödigt att närmare ingå derpå, *hvilken*dera byggnaden bör uppföras å annan tomt. För hvardera alternativet kunna goda skäl anföras, exempelvis å ena sidan större lätthet att skaffa annan plats för riksbanken, å den andra möjligheten att undvika den grannliga frågan om ändring i strömförhållandena samt undaurödjande af de olägenheter, som af slottets närhet vållas för hvarje högre byggnad å Helgeandsholmen o. s. v. Detta med mera, som framdeles bör komma i betraktande, kan, som sagdt, för tillfället lemnas derhän, då det nu gäller att utreda frågan om de särskilda alternativ för holmens bebyggaude, som böra tagas i öfvervägande.

Enär öfverintendentsembetet icke torde kunna för ändamålet anlitas, samt kongl. akademien för de fria konsterna ostridigt förfogar

öfver nödig sakkunskap i ämnet, är det tydligen åt denna akademi, som det bör anförtros att yttra sig i detta byggnadsärende.

Med stöd af det nu anförda hemställer jag, att Riksdagen måtte besluta:

dels att uppdraga åt bankofullmäktige och fullmäktige i riksgäldskontoret att låta utreda, huru vida icke annan byggnadstomt än å Helgeandsholmen kan beredas vare sig för det nya riksbankshuset eller det nya riksdagshuset; att, sedan förslag till sådan tomt erhållits, låta uppgöra nya ritningar med kostnadsberäkningar till byggnaden å sagda tomt och till den andra byggnaden å Helgeandsholmen; att derefter från kongl. akademien för de fria konsterna införskaffa yttrande öfver ritningarna och kostnadsberäkningarna ej mindre till de sammanbyggda riksdags- och riksbankshusen, sådana dessa ritningar och beräkningar komma att till fullmäktige ingifvas af de för frågans utredning af dem utsedda personer, än ock till den ena byggnaden å den nya tomtplatsen och till den andra å Helgeandsholmen; samt att, sedan ärendet blifvit sålunda ytterligare utredt, anmäla detsamma hos Riksdagen;

dels att med alla åtgärder för fullgörande af det bankofullmäktige och fullmäktige i riksgäldskontoret af 1888 års Riksdag lemnade uppdrag i afseende å riksdags- och riksbanksbyggnader å Helgeandsholmen, i hvad samma uppdrag innefattar ritningarnas gillande och byggnadsföretagets utförande, skall anstå i afvaktan på det beslut, Riksdagen kan komma att fatta, sedan ärendet i ofvannämnda ordning anmälts hos Riksdagen.

Stockholm i januari 1891.

Wilh. Walldén.

I denna motion instämma

Sixten von Friesen.

A. Hedin.
